

Ongevalscijfers 0 tot en met 12 jaar

Samenvatting

Een val is de belangrijkste oorzaak van letsel bij kinderen. In 2013 zijn 67.000 kinderen van 0 tot en met 12 jaar op een SEH-afdeling behandeld na een val in de privésfeer of tijdens het sporten. Dat zijn er 180 per dag! Een kwart van de valongevallen zijn sportongevallen. Onderscheid tussen jonge (0-4 jaar) en oudere kinderen (5-12 jaar) laat zien dat jonge kinderen vaker

letsel oplopen door een valongeval in of om huis. Naarmate de leeftijd toeneemt wordt de kans op een val op school of tijdens het sporten groter. Een val van een hoogte is overall het meest voorkomende scenario binnen de valongevallen. Jonge kinderen vallen vaker van de trap dan oudere kinderen. Oudere kinderen lopen eerder letsel op door zwikken. Een val bij jonge kinderen leidt vaker tot hoofdletsel en tot een ziekenhuisopname dan bij oudere kinderen.

SEH-behandelingen na een val

	0-4 jaar			5-12 jaar			Totaal 0-12 jaar		
	Aantal	%	rij%	Aantal	%	rij%	Aantal	%	rij%
Privé	19.000	98	40	29.000	62	60	49.000	73	100
Sport	390	2	2	18.000	38	98	18.000	27	100
In of om huis (privé)	12.000	60	58	8.700	19	42	21.000	31	100
Kinderopvang*	1.000		75	340		25	1.400		100
Op school (incl. bew.ond.)							10.000	**	
Bewegingsonderwijs							4.400	**	
Totaal (privé en sport)	20.000	100	30	47.000	100	70	67.000	100	100

* gemiddeld 2009-2013

** 4-12 jaar

Bron: Doodsoorzakenstatistiek 2013, Centraal Bureau voor de Statistiek; Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg 2013, Dutch Hospital Data, Letsel Informatie Systeem 2009-2013, VeiligheidNL; Letsellastmodel 2013, VeiligheidNL i.s.m. Erasmus Medisch Centrum; Bevolkingsstatistiek 2012-2013, Centraal Bureau voor de Statistiek

Valongeval belangrijkste reden voor SEH-bezoek bij kinderen

Zes van de tien kinderen die een SEH-afdeling bezoeken vanwege letsel zijn gevallen. Een val is daarmee de belangrijkste oorzaak van letsel voor kinderen. In 2013 zijn 67.000 kinderen van 0 tot en met 12 jaar op een SEH-afdeling behandeld na een val in de privésfeer of tijdens sporten. Dat zijn er 180 per dag! En in 2013 zijn dagelijks 27 kinderen van 0 tot en met 12 jaar in het ziekenhuis opgenomen na een val (9.800 ziekenhuisopnamen totaal). Daarmee is een val de oorzaak van ruim twee derde van alle

opnamen vanwege een privé-, sport- of arbeidsongeval.

Voor dodelijke ongevallen was dit anders: Er zijn in 2013 bijvoorbeeld meer kinderen (0 tot en met 14 jaar) door verdrinking overleden (9 kinderen) dan door een val (1 kind).

In de registratie van ziekenhuisopnamen (LBZ) is geen onderscheid te maken tussen privé-, sport- en arbeidsongevallen. Daarom wordt in dit factsheet verder niet ingegaan op ziekenhuisopnamen na een valongeval.

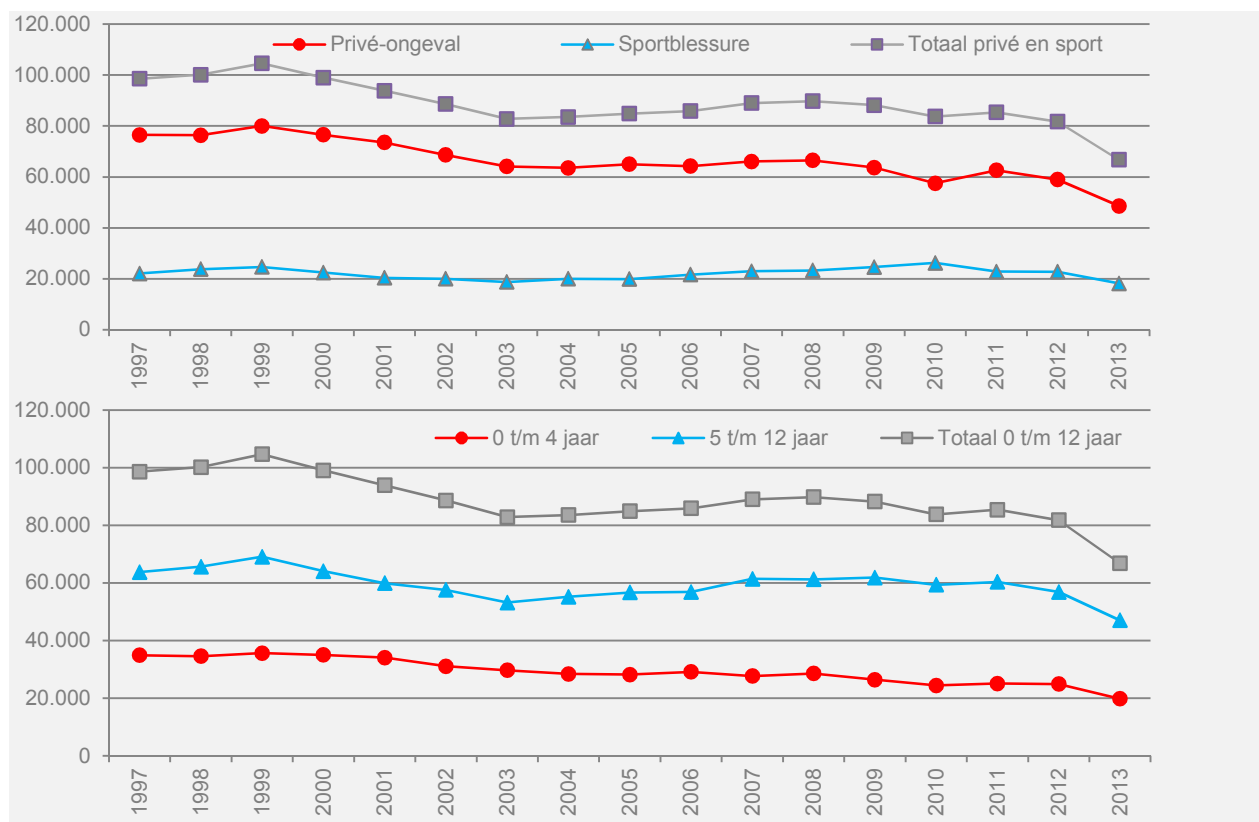
Trend dalend

De laatste 15 jaar is het aantal SEH-behandelingen na een val na een piek in 1999 met ongeveer een derde afgenomen, van ruim 100.000 eind jaren negentig tot 67.000 in 2013 (figuur 1). Vooral de daling het laatste jaar is opvallend. Nader onderzoek geeft aanwijzingen voor een combinatie van tenminste een drietal factoren die van invloed zijn geweest op de daling. Het gaat hierbij om de volgende factoren: 1. sterke stijging van het eigen risico met betrekking tot de zorgkosten in 2013 (bezoek aan SEH-afdeling gaat ten kosten van het eigen risico), 2.

poortwachtersfunctie van de huisartsenpost en 3. een daadwerkelijke daling van het aantal letsels/ongevallen in 2013. In welke mate de afzonderlijke factoren hebben bijgedragen aan de daling is niet aan te geven.

De grootste daling is te zien bij privé-ongevallen en bij de jongste kinderen: het aantal privé-ongevallen is met ongeveer 40% afgenomen en het aantal valongevallen bij 0 tot en met 4 jarigen is bijna gehalveerd ten opzichte van 1999.

Figuur 1 Jaarlijks aantal SEH-behandelingen na een val, 0 t/m 12 jaar, naar type ongeval en leeftijdsgroep

Bron: Letsel Informatie Systeem 1997-2013, VeiligheidNL

Kans op val neemt toe met de leeftijd

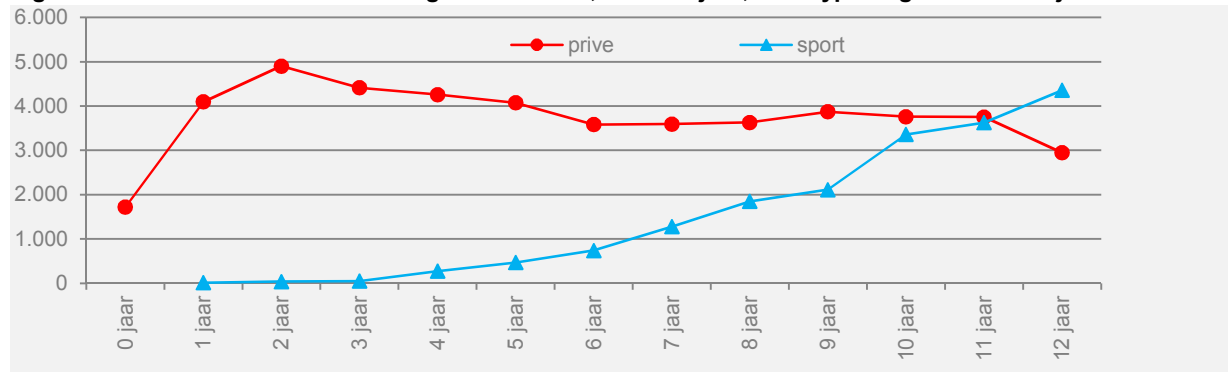
Drie kwart van de valongevallen die in 2013 leidden tot een SEH-behandeling was een privé-ongeval, een kwart vond plaats tijdens het sporten.

Grofweg neemt de kans op een ongeval toe met het toenemen van de leeftijd: bij 12-jarigen is de kans op een valongeval 3.600 per 100.000, bij 0-jarigen is deze 990 per 100.000. Er is echter ook een piekje te zien bij 2-jarigen.

Bij jonge kinderen is het aandeel privé-valongevallen hoog (figuur 2). Vanaf ongeveer 3-4 jaar groeit het aantal valongevallen tijdens sporten en neemt het aantal privé-valongevallen af. Bij oudere kinderen (vanaf 11 jaar) is het aantal vallen tijdens sporten zelfs groter dan het aantal privé-valongevallen.

Figuur 2 Aantal SEH-behandelingen na een val, 0 t/m 12 jaar, naar type ongeval en leeftijd

Bron: Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

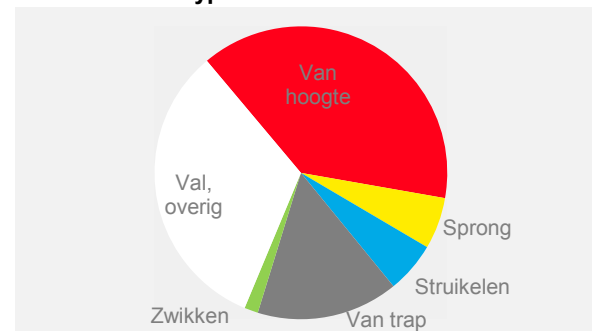
Kinderen 0-4 jaar

Vaak val van een hoogte bij jonge kinderen

Vier van de tien kinderen van deze leeftijdsgroep zijn van een hoogte gevallen, bijvoorbeeld van een speeltoestel of van een zitmeubel (beiden 9%, 1.700). Maar vaker nog vallen jonge kinderen van de trap (16%, 3.100). Zes procent is gestruikeld en vijf procent viel uit bed. Ook een val van baby- of kinderveerbaar kwam voor (4%).

Een valongeval bij jonge kinderen gebeurde in de helft van de gevallen in een woonhuis (49%, 8.900). Een tiende van de ongevallen vond plaats in een speelgelegenheid, attractie- of bungalowpark (10%, 2.000). Zeven procent liep letsel op op school of in een dagverblijf (1.300).

Figuur 3 SEH-behandelingen na een val: 0-4 jaar, naar type val

Bron: Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

Veel vallen van de trap in of om huis

Zes van de tien valongevallen gebeurden in en om huis. Vooral 1-, 2- en 3-jarigen vielen in of om huis. Een veel voorkomend scenario in en om huis is een val van de trap. Een kwart van de SEH-behandelingen na een val bij jonge kinderen in of om huis was het gevolg van een val van de trap (24%). (tabel 1)

Tabel 1 SEH-behandelingen na een val 0 t/m 4 jaar: scenario

	Totaal privé en sport		In en om huis (privé)		Kinderopvang	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Val van hoogte, val uit, van	7.700	39	4.500	38	320	31
speeltoestel	1.700	9	270	2	90	9
zitmeubel	1.700	9	1.300	11	80	8
bed	1.000	5	940	8	20	2
baby-,kindermeubilair	710	4	630	5	40	4
gymtoestel	380	2	210	2		
Val van trap of ladder	3.100	16	2.900	24	10	1
Val door sprong	1.100	6	630	5	30	3
Struikelen	1.100	6	530	4	60	5
Uitglijden	480	2	350	3	20	2
Val overig	6.300	32	2.900	24	590	58
Totaal	20.000	100	12.000	100	1.000	100

Bron Letsel Informatie Systeem 2013, 2009-2013 (kinderopvang), VeiligheidNL

Val leidt vaak tot hoofdletsel

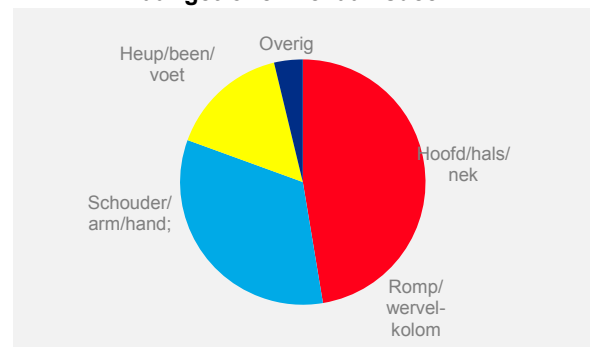
Jonge kinderen lopen na een val vaak letsel op aan het hoofd: bijna de helft van de kinderen komt vanwege hoofdletsel op de SEH-afdeling (47%, 9.300). Daarbij gaat het vaak om (licht of ernstig) hersenletsel (14%, 2.800). Een derde van de kinderen heeft letsel aan de bovenste ledematen (33%, 6.500), het gaat dan vaak om letsel aan de boven- of onderarm of de elleboog (16%, 3.200).

Het grote aandeel letsels aan het hoofd zorgde voor een hoog opnamepercentage: Een vijfde van de jonge kinderen is na de SEH-behandeling opgenomen in het ziekenhuis (20%, 3.900).

Een *privé-valongeval in en om huis* bij 0-4 jarigen leidde in de helft van de gevallen tot letsel aan hoofd, hals of nek (51%) (tabel 2).

Het opnamepercentage na een val in of om huis is met 23% iets hoger dan bij valongevallen in het algemeen in deze leeftijdsgroep (20%).

Figuur 4 SEH-behandelingen na een val: 0-4 jaar, naar getroffen lichaamsdeel

Bron: Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

Tabel 2 SEH-behandelingen na een val 0 t/m 4 jaar: letsel

	Totaal privé en sport		In en om huis (privé)		Kinderopvang	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Hoofd/hals/nek	9.300	47	6.000	51	600	59
<i>open wond hoofd</i>	3.500	18	2.000	17	330	33
<i>licht hersenletsel</i>	2.100	10	1.500	12	110	10
<i>opp. letsel/kneuzing hoofd</i>	1.700	9	1.200	10	80	8
Romp/wervelkolom	180	<1	100	<1		
Schouder/arm/hand	6.500	33	3.600	31	260	25
Pols	1.800	9	1.000	9	50	5
<i>polsfractuur</i>	1.600	8	900	8	50	5
Bovenarm/elleboog/onderarm	3.200	16	1.700	15	120	12
Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht	1.200	6	750	6	40	4
Heup/been/voet	3.100	16	1.700	14	110	10
Overig	740	4	460	4	40	4
Totaal	20.000	100	12.000	100	1.000	100

Bron Letsel Informatie Systeem 2013, 2009-2013 (kinderopvang), VeiligheidNL

Kinderopvang

Een klein deel van de valongevallen vond plaats in de kinderopvang (3% van alle privé- en sportvalongevallen bij 0-4 jarigen, 1.000). De manier waarop kinderen vallen in de kinderopvang is redelijk gelijk aan de manier van vallen na een valongeval in het algemeen (tabel 1). Een val van een hoogte is ook hier de belangrijkste reden voor letsel: bijna een derde van de letsels bij 0-4 jarigen was het gevolg van een val van een hoogte (31%, 320). Een val van de trap lijkt minder vaak voor te komen bij jonge kinderen in de kinderopvang dan in het algemeen. In veel gevallen is echter niet bekend op welke manier het kind gevallen is, genoemde getallen moeten dan ook met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

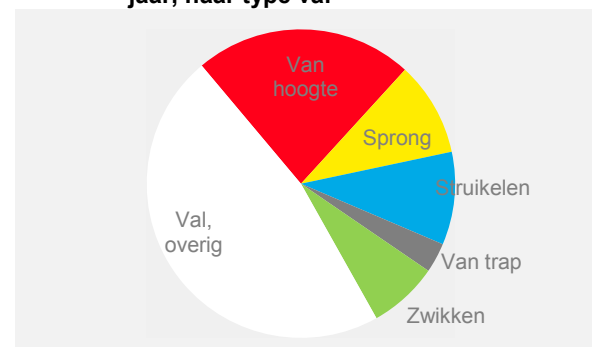
Jonge kinderen in de kinderopvang liepen vaker letsel op aan hoofd, hals of nek dan jonge kinderen in het algemeen door een valongeval (59% vs 47%), maar dit waren vaker minder ernstige letsels (open wonden) (tabel 2). Het gaat echter om kleine aantallen dus de cijfers moeten voorzichtig worden geïnterpreteerd.

Kinderen 5 tot en met 12 jaar

In 2013 zijn 47.000 kinderen van 5 tot en met 12 jaar op een SEH-afdeling behandeld na een val in de privé sfeer of tijdens sporten. Ook in deze leeftijdsgroep is een val van een hoogte (23%, 11.000) de belangrijkste oorzaak van SEH-bezoek (figuur 5). Vergeleken met de jongste kinderen die vaak van de trap vallen vallen oudere kinderen meer door een sprong (10%, 4.700). Ook vallen ze vaker op gelijk niveau (struikelen (10%, 4.600) en zwikken (7%,

3.400)). Zwikken komt relatief vaak voor tijdens sporten. Echter, In een kwart van de gevallen is geen informatie bekend over de manier van vallen van het slachtoffer. De cijfers moeten daarom voorzichtig worden geïnterpreteerd.

Figuur 5 SEH-behandelingen na een val: 5-12 jaar, naar type val

Bron: Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

Kans op val door sport en op school neemt toe met de leeftijd

Het aantal valongevallen tijdens *sporten* neemt toe met de leeftijd. Dit hangt onder meer samen met een toename van de sportparticipatie.

In tegenstelling tot bij privé-valongevallen zijn valongevallen tijdens sporten vaker vallen van gelijk niveau, zoals zwikken (11%, 2.000) (tabel 3). Daarnaast liepen kinderen in deze leeftijdsgroep tijdens sporten letsel op door een sprong (7%, 1.300) of een val van een gymtoestel (4%, 750).

Tabel 3 SEH-behandelingen na een val 5 t/m 12 jaar: scenario

	Totaal privé en sport		Privé		Sport		In en om huis (privé)		Kinderopvang	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Val van hoogte, val uit, van	11.000	23	9.600	33	1.200	7	2.500	29	120	37
<i>speeltoestel</i>	4.600	10	4.600	16			550	6	70	21
<i>gymtoestel</i>	1.700	4	950	3	750	4	490	6		
Val door sprong	4.700	10	3.400	12	1.300	7	1.400	16		
<i>gymtoestel</i>	1.200	3	730	2	480	3	430	5		
Struikelen	4.600	10	3.200	11	1.300	8	770	9	40	11
Zwikken	3.400	7	1.500	5	2.000	11	410	5		
Uitglijden	2.000	4	1.500	5	590	3	450	5		
Val van trap of ladder	1.500	3	1.400	5			1.000	12		
Val van dier	1.200	2			1.200	7				
Val van tweewieler	880	2	290	<1	590	3				
Val overig	18.000	52	8.400	29	9.600	54	2.100	24	180	53
<i>val door duw</i>	710	2	520	2	190	1				
Totaal	47.000	100	29.000	100	18.000	100	8.700	100	340	100

Bron Letsel Informatie Systeem 2013, 2009-2013 (kinderopvang), VeiligheidNL

Lege cel: aantal te klein voor betrouwbare uitspraak

De meeste valongevallen tijdens sporten gebeurden op school tijdens bewegingsonderwijs en tijdens veldvoetbal. Dit is logisch omdat dit de sporten zijn die (naast zwemmen) het meest worden gedaan door kinderen. Vooral bij jonge kinderen is bewegingsonderwijs de oorzaak van veel SEH-behandelingen tijdens sporten. Het aandeel vallen tijdens het beoefenen van andere sporten neemt toe met de leeftijd (figuur 6).

Valongevallen op school gebeurden vaak op het schoolplein (45%), en op een sportlocatie (40%). In het schoolgebouw wordt dus niet zo vaak gevallen. Een kwart van de schoolkinderen is van een hoogte gevallen (26%, 2.700). Een val van een speeltoestel (14%, 1.400) kwam veel voor, bijvoorbeeld van het klimrek (10%, 1.100). Daarna volgde een val door een sprong (8%, 870), een val door zwikken (8%, 830) of een val van een gymtoestel (6%, 610).

Nog geen procent van de valongevallen in de leeftijdsgroep 5 tot en met 12 jaar vonden plaats in de kinderopvang (340).

Tabel 4 SEH-behandelingen na een val 4 t/m 12 jaar: scenario

	School (incl. bew.ond)		Bew.onderwijs	
	Aantal	%	Aantal	%
Val van hoogte, val uit, van	2.700	26	60	15
<i>speeltoestel</i>	1.400	14		
<i>gymtoestel</i>	610	6	570	13
Struikelen	1.400	13	430	10
Val door sprong	870	8	700	16
<i>gymtoestel</i>	380	4	380	9
Zwikken	830	8	630	14
Uitglijden	310	3		
Val, overig	4.200	41	2.000	45
<i>val door duw</i>	370	4		
Totaal	10.000	100	4.400	100

Bron Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

De letsels waren in de meerderheid aan de bovenste ledematen, bijvoorbeeld een fractuur aan onderarm of pols. Ook letsels aan hoofd, hals of nek kwamen relatief vaak voor.

Tabel 5 SEH-behandelingen na een val 4 t/m 12 jaar: letsel

	School (incl. bew.ond.)		Bew.onderwijs	
	Aantal	%	Aantal	%
Hoofd/hals/nek	1.200	11	300	7
Romp/wervelkolom	200	2	80	2
Schouder/arm/hand	6.400	63	2.600	58
Bovenarm/elleboog/onderarm	2.400	24	1.000	22
Pols	2.800	27	980	22
Hand/vingers	750	7	330	7
Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht	480	5	230	5
Heup/been/voet	2.300	22	1.400	32
Enkel	920	9	640	15
Voet/tenen	670	7	450	10
Knie	430	4	230	5
Overig	180	2	50	1
Totaal	10.000	100	4.400	100

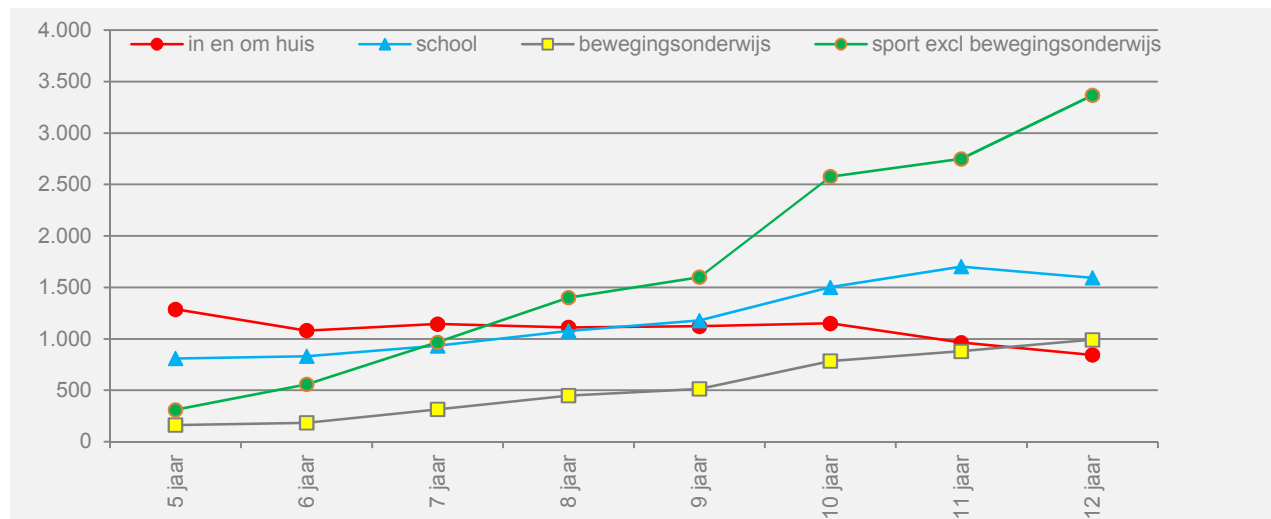
Bron Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

Vanaf een jaar of 9 vaker valongevallen op school dan in of om huis

Het aantal valongevallen in en om huis neemt af naarmate het kind ouder wordt. Daarentegen komen met het toenemen van de leeftijd vaker valongevallen voor op school (figuur 6).

Ruim een kwart van de valongevallen in de leeftijdsgroep 5-12 jaar gebeurde op een sportlocatie (28%, 13.000).

Figuur 6 Aantal SEH-behandelingen na een val in 2013, 5 t/m 12 jaar, naar type ongeval en leeftijd

Bron: Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

Minder hoofdletsels, meer letsel aan arm of hand

Oudere kinderen lopen veel minder vaak letsels op aan hoofd, hals of nek dan jonge kinderen: een tiende van de oudere kinderen (10%, 4.800) tegenover bijna de helft van de jonge kinderen had letsel aan het hoofd na een val. Daarentegen komen er meer letsels voor aan de ledematen (figuur 7). Zes van de tien

oudere kinderen is na een val behandeld aan de bovenste ledematen (62%, 29.000). Het gaat dan vaak om een polsfractuur. Een kwart van de 5-12 jarigen is behandeld aan de onderste ledematen (24%, 11.000), dit zijn vaak letsels aan de enkel, zoals een distorsie.

Tabel 6 SEH-behandelingen na een val 5 t/m 12 jaar: letsel

	Totaal privé en sport		Privé		Sport		In en om huis (privé)		Kinderopvang	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Hoofd/hals/nek	4.800	10	3.600	12	1.200	7	1.200	14	100	31
Romp/wervelkolom	1300	3	860	3	480	3	300	3	10	3
Schouder/arm/hand	29.000	62	17.000	59	12.000	65	4.800	55	170	50
Pols	13.000	27	7.300	25	5.500	31	2.000	23	60	18
Bovenarm/elleboog/onderarm	10.000	22	6.800	23	3.500	19	1.900	22	70	22
Hand/vingers	3.300	7	1.900	7	1.400	8	540	6	20	5
Schouder/ sleutelbeen/ ac-gewricht	2.500	5	1.200	4	1.200	7	360	4	20	5
Heup/been/voet	11.000	24	6.900	24	4.300	24	2.200	26	50	15
Enkel	4.600	10	2.700	9	1.800	10	970	11		
Voet/tenen	3.600	8	2.300	8	1.300	7	720	8	20	7
Overig	710	2	540	2	180	<1	150	2		
Totaal	47.000	100	29.000	100	18.000	100	8.700	100	340	100

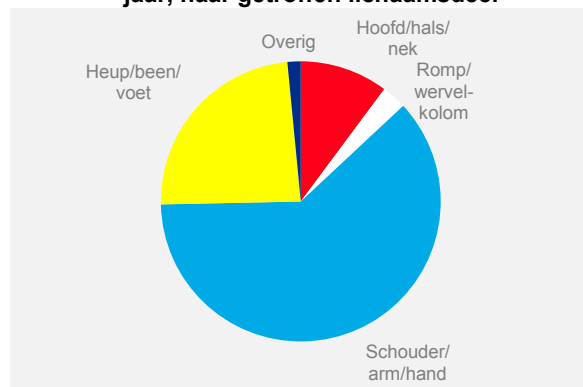
Bron: Letsel Informatie Systeem 2013, 2009-2013 (kinderopvang), VeiligheidNL

Legce cel: aantal te klein voor betrouwbare schatting

Bron: Letsel Informatie Systeem 2013, VeiligheidNL

Het aandeel kinderen dat na de SEH-behandeling in het ziekenhuis moet worden opgenomen is een stuk lager dan bij jonge kinderen, namelijk acht procent. Hierbij is weinig verschil in locatie (school, in of om huis) of type val (privé, sport): het opnamepercentage was 7 of 8 procent in alle genoemde locaties en typen val.

Figuur 7 SEH-behandelingen na een val: 5-12 jaar, naar getroffen lichaamsdeel

Medische kosten van valongevallen

In 2013 hebben valongevallen bij kinderen van 0 tot en met 12 jaar (privé- en sport) waarna een SEH-behandeling of ziekenhuisopname is gevolgd geleid tot 63 miljoen euro aan medische kosten. Dit komt neer op gemiddeld €910 per valongeval, waarbij de gemiddelde kosten van een val bij jonge kinderen iets hoger waren (€970) dan bij 5-12 jarigen (€890). Drie kwart van de kosten waren veroorzaakt door privé-valongevallen. Dit komt overeen met het aantal SEH-behandelingen na een privé-ongeval. De kosten van valongevallen in en om huis zijn iets hoger dan op grond van het aantal SEH-behandelingen mag worden verwacht: 41% van de totale medische kosten kwamen voor rekening van een valongeval in of om huis, terwijl 31% van alle SEH-behandelingen na een val in of om huis plaatsvonden. Een valongeval in of om huis lijkt ernstiger dan een gemiddeld valongeval.

Toelichting bronnen letselgegevens

Het Letsel Informatie Systeem (LIS) van VeiligheidNL geeft informatie over letsel en blessures die op de Spoedeisende Hulpafdeling (SEH) behandeld worden. LIS wordt uitgevoerd bij een steekproef van de ziekenhuizen in Nederland. Deze ziekenhuizen vormen een representatieve steekproef van ziekenhuizen in Nederland met een continu bezette

SEH-afdeling. Dit maakt in principe een schatting van cijfers op nationaal niveau mogelijk. Indien het betrouwbaarheidsinterval te groot is voor jaarcijfers wordt een vijfjaarsgemiddelde gegeven (kinderopvang).

Gegevens uit de Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg zijn op basis van praktische gronden

geselecteerd op jaar van ontslag van het slachtoffer uit het ziekenhuis. Hierbij gaan we er vanuit dat dit in grote lijnen tot dezelfde resultaten leidt als een selectie op opnamejaar. Ten behoeve van de leesbaarheid wordt in de tekst wel gesproken van bijvoorbeeld het 'aantal ziekenhuisopnamen' en niet het 'aantal ontslagen uit het ziekenhuis'. In de LBZ is het niet mogelijk om te selecteren op alleen privé-ongevallen en sportblessures. In

werkelijkheid gaat het hier daarom om ziekenhuisopnamen als gevolg van privé-, sport- en arbeidsongevallen. Gegevens over dodelijke ongevallen zijn afkomstig uit de Doodsoorzakenstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Voor meer informatie over gegevensbronnen, zie www.veiligheid.nl.

Meer cijfers

VeiligheidNL beschikt over veel meer cijfers over letsels en ongevallen. Per onderwerp of doelgroep staan de belangrijkste ongevalsgegevens beschreven in factsheets zoals deze. U kunt de factsheets gratis

downloaden op www.veiligheid.nl. Heeft u interesse in bepaalde cijfers of een specifieke analyse? VeiligheidNL levert u deze graag. Ga hiervoor naar www.veiligheid.nl/onderzoek/cijfers-aanvragen.

Bij de samenstelling van deze publicatie is de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. VeiligheidNL aanvaardt echter geen verantwoordelijkheid voor eventuele, in deze uitgave voorkomende, onjuistheden of onvolkomenheden.

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits met de juiste bronvermelding. Indien tekst gebruikt wordt voor commerciële doelstellingen dient altijd vooraf schriftelijke toestemming verkregen te zijn.
